

BÁLINT TIBOR

Aranykorszak

A városok és nagyobb települések fölött egy napon lökhajtásos repülőgép tűnt fel, kört rajzolt az égbe aranyló füstcsíkkal, és a kör közepébe ezt írta:

ARANYKORSZAK

A polgárok hökkenten kapták tekintetüket a magasba, s egy aggastyán még föl is kiáltott Keresztelő Szent János hangján, hogy a kinyilatkoztatás nemcsak hazugság, hanem Isten elleni véték, hiszen még cuclihoz sem lehet hozzájutni a pólyások számára, nemhogy élelemhez! Öreg parasztok keresztet vetettek a közös földeken, a pajták előtt vagy a kocsmák oldalánál, sőt némelyikük besietett a budiba, nehogy valakit is megbotránkoztasson elképedésével, mert élete során két ízben baljós jelet látott az égen, először 1914-ben, amikor megölték Ferenc Ferdinánd trónörökös, másodszer 1939-ben, s mindkét esetben mélyről sóhajtott:

„Meglátjátok, olyan háború lesz, hogy kő kövön nem marad!”

Ezúttal sok kollektivistá már amiatt is megijedt, mert a betűvető tanfolyamokról lemaradva visszahullott az analfabétizmus öntudatlan, bár olykor boldogító állapotába, s nem tudta elolvasni a lassan foszladozó mennyei üzenetet; így hát azt sem tudta meg rögtön, hogy e naptól kezdve huszonegymillió honfitársával együtt az aranykorszakban él, amelyet ama költő talált ki és álmodott meg Hamudius számára, aki üldözöttből üldözővé lett. Pávakakas-villát kapott, tizenkét szobában szerkesztette a *Fáklyalángot*, s a tévé, felsőbb utasításra heti két órát ajánl fel neki szocialista próféciái számára.

„A BECSÜLETESSÉG megköveteli, hogy az ember legyen igazságos és elvhű, híven teljesítse vállalt kötelességeit, és legyen meggyőződve a szolgált ügy igazáról! – mondta a poéta, karját abba az irányba lendítve, ahol sejtetően az elnöki palota állt, majd mélyen zengő hangon folytatta: – Az ÁLDOZATKÉSZSÉG olyan cselekvésekben nyilvánul meg, amelyek magukba foglalják az önfeláldozást is, azt, hogy az ember önként föláldozza saját érdekeit, olykor az életét is mások érdekéért, a KOMMUNISTA NEVELÉS pedig a társadalmi nevelés átgondolt folyamata, amely a kommunista társadalom építése során valósul meg és célja a sokoldalúan fejlett személyiség kialakítása...”

A mennyei jelenés után Hamudiusnak kedve kélt a magasból szemlélni az aranykorszak hajnalát, és tevékenységi füzetébe újabb és újabb munkalátogatásokat jegyzett be. Elnöki repülőgépén érkezett a nagyobb városokba vagy azok legközelebbi katonai röptereire, ott helikopterre szállt át, s máris indult szemlét tartani. Mikor Szamosvár fölött keringett, alápillantva egy toronyház-sorra, azt kérdezte a mellette szorongó polgármestertől:

– Az ott mi?

– Épületsor...

A válaszra Hamudius nagyot nyelt, nekifeszítette hátát az ülésnek, s szemöldökének kicsiny pamacsja alatt élesen villant meg a tekintete, mint a vadászó menyété.

- Azt én is látom, nem vagyok vak: de mik azok a zölden nyújtózó nagy telkek az épületek között?... Talán foghíjas mérnökök tervezték meg, és csorba kőművesek építették?...

A polgármester elpirulva köhintett:

- Azokat a pázsitos részeket virágoskerteknek, játszótérnek hagytuk meg, mélyen tisztelt főtitkár elvtárs...

Hamudius egy pillanatilag szigorúan eltűnődött:

- Ne tréfáljon, elvtárs! - mondta azután. - Hiszen tíz óvoda is elfér egy-egy területen!... És minél többet bóklásznak, futkorásznak a gyerekek, annál többet esznek: erre nem gondolt, kérem?... No lám, pedig ha dialektikusan gondolkozna, ez is eszébe juthatott volna!...

A polgármester halkán felnyögött.

- Tessék elhinni, bennünket a jó szándék vezetett, és eddig büszkék voltunk erre a szellős, jó illatú Szamos-parti negyedünkre; még szállodát is építettünk itt külföldieknek, de bizonyára tévedtünk, és én levonom a következtetést ebből a tévedésből, mélyen tisztelt főtitkár elvtárs...

- „Tessék elhinni, tessék elhinni!” - ismételte csúfondárosan az elnök. - Ha én szemernyit is hinnék, a templomba járnék; mivel azonban ateista vagyok, mert marxista filozófián nevelkedtem, megparancsolom: mire új munkalátogatást teszek a maguk városában, töltsék be a réseket új épületekkel, a régiekre pedig húzzanak még legalább két-három emeletet; egyszóval minél többet, különben összeakad a bajszunk, megértette?...

A polgármester már izzadt; kissé meglazította nyakkendőjét, de eközben is engedelmesen biccentgetett:

- Igenis, mélyen tisztelt főtitkár elvtárs, és köszönöm az értékes útbaigazítást!...

Az *Elvtárs* tudta, hogy Szamosvár példája a tisztaságnak, a fegyelemnek és a hasznos munkálkodásnak, ezért egy idő után szükségét érezte egy kis kedélyt csöppenteni múltó ingerültségébe:

- Kicsi koromban én a mezőn vagy az erdőben játszadoztam; libát legeltettem, kecskét pásztortoltam, és nem ösmertem az efféle pázsitos játszótérrel, sem a díszcserjéket, amelyeket most innen a magasból láttam önöknél. És ha volt is gyermekszobám, megosztottam kilenc testvéremmel, sőt a szüleimet is megtúrtem ott...

Suta kis mosolytól billegett az ajka, s egy pillanatilag nem a mélybe, hanem a magasba nézett... Több ilyen munkalátogatás után fején érezte az aranyport, amely az alattvaló tiszteletéből és az alázatos nép üdviválgásából száll reá, mint Krisztusra jeruzsálemi bevonulása idején, és a dicsőség meg az érett férfikor sugárzó magaslatából visszatekintve restelni kezdte nyomorúságos családi múltját: borissza édesapját, aki kótyagosan két fiúgyermekét is Nyekuláj néven jelentette be a községhez, s az édesanyját, aki egy nagyszájú, kéregfalvi asszony mocskolódása szerint inkább szétvetette a lábát és ontotta a rajkót, semhogy a mezőn hajladozzék megoldott kendővel a nyári fényzuhatagban. Ezek az emlékek azonban ritkán bukkantak fel benne, de ha inaskodására gondolt, amikor szegőárral fenékebe szúrta a mesterét, hogy aztán lebukjon a vásárbán a tőle lopott csizmával, tüstént legyezni kezdte az arcát a megalázó történet miatt. Parancsára már évekkorábban becsuktak minden cipészműhelyt azon az útszakaszon, ahol kíséretével naponta elhaladt, most pedig magához hívta propagandaminiszterét, és egy kis jegyzéket nyújtott át neki a szakmának ama szavairól, amelyeket máttól cenzúrázni kell a sajtóban, s közöttük elsősorban ezeket: *suszter, kaptafa, csizlik, csiriz, dikics, szurkozott fonal, kapli, stopli, talpalás, sarkalás...*

A koldusok, akik úgy érezték, most rájuk is hull majd egy kis fénysugár, előmerészkedtek odúikból, mint tavasszal a bogarak a korhadt fa kérge alól; csonkjait, üszkösödő sebeiket mutogatták, világtalan szemük fakult hólyagjait mélyén fordították az ég felé, csúsztak a gyalogjárón, keresztet hányva óbégattak, vagy rossz harmonikájukat nyekergették. Eléjött Lukács Misák, az utcai prédikátor is, megint Nabukodonozort és az aranybálványt emlegette, amelyet bűn imádni, és Ezékiel próféta hangján átkozta azt a vallató tisztet, aki agyba-főbe verte a szekuritáé épületében, és meg akarta etetni vele a Bibliát:

„És leszel gyalázat és csúfság, példa és eliszonyodás a pogányoknak, akik körülötted vannak, mikor ítéletet tartok fölötted haraggal és búsulással én, az Úr!...”

Ezekről nemigen hallott Hamudius, de ingerelte sok más kudarc, balfogás, amelyet lehetetlen volt eltitkolni előtte. Szerette mondogatni kémfőnöke, Pacsni Papa tábornok előtt, hogy Románia fő természeti kincsei a kőolaj, a zsidók és a németek, s ilyenkor apró borzszeme is mosolygott a fekete pamacsok alatt, s tudta ő, hogy mit mond, mert már elődje, Gorgo D. Gorgo életében Izrael titkos megállapodás alapján egy-egy önműködő csirkefarmot épített fel Bukarest közelében minden ötszáz távozó zsidó családért. Most azonban egy eset mégis kibillentette az *Elvtársat* magabiztos helyzetéből: a francia határon föltartóztatták azt a diplomáciai pecséttel védett hatalmas TIR-kocsit, amely vért, méhlepényt, női szőrzetet, ondtó szállított, s azon fölül fagyasztott csecsemőhullákat bonctani kísérlet céljára. A nyugati lapok tüstént szétkiáltották az ördögi vásár hírért, az *Elvtárs* tudta, hogy amerikai útja előtt ez a legrosszabb reklám, napokig dúlt-fült, menesztette külkereskedelmi miniszterét, s úgy tett, mintha neki semmi köze sem volna a titokzatos áruhoz. De még el sem csitult a botrány, amikor a magyar kormány hivatalos jegyzékben tiltakozott ama vád ellen, hogy a senki földje alá mélyen behatolva óriási csontvázat hoztak felszínre, és a leletet teherkocsin ismeretlen helyre szállították. Egyszerű műanyag utánzatról van szó, amelyet a közlekedési szakemberek találtak ki a gyorsajtók elrémítésére – bizonygatta a jegyzék mellékelt fényképekkel –, és a csontvázat már föl is állították egy hajtúkanyarban; a „halál” suhintásra emeli kaszáját, lábánál pedig ez a felirat villószik:

GYERE, BOLOND, VÁRLAK!

Hamudius múltó dühe után sem lelt megnyugvást. Ha egymagában volt és föl-alá járkált a szobájában, a körmei olykor szaporán kocogtak a fogai között, mint jégeső az ablakon. Mindentől félt, mérgezéstől, fertőzéstől is, s ha külföldiekkel kezét fogott, mihelyt a kísérétével maradt, sürgetőn szólt: „Alkoholt!”, s már nyújtotta is lemosásra a kezét. Azonban a mérgezésnél, fertőzésnél is jobban félt az orvlövészeketől, s mióta meggyilkolták Kennedyt, az volt a rögeszméje, hogy vele is golyó végez.

Egy reggel az *Elvtárs* elgyötörtén került elő álmai hínárjából, a hangja bágyadt volt, s szürke arca fölött mintha két kis kemencekarika közepéből meredt volna elő gyanakvón a szeme. Mikor Nicoleta ijedten faggatni kezdte, elmondta, hogy Brezsnjevevel álmodott, attól van rosszul. Kínzó látomásában az a szörnyű medve az ölébe kapta, akár egy gyereket, ide-oda rohángált vele a Kreml hatalmas fogadótermében, a szikrázó csillárok alatt, nem akarta semmiképp letenni, de még meg is veregette a fenekét, és az arcába dörmögte mély, dohos hangon:

„Adok én neked, csak tovább rosszalkodjál, úrfi!... Mit képzelsz, mehetsz a saját fejed után, és azt tehetesz, amit akarsz?!... Majd megtanítalak én kesztyűbe dudálni!...”

Félelmébe most szégyen és zavar vegyült a furcsa álomtól, s mikor látta, hogy Nicoleta tekintetén parányi gúny lebben át, szinte fölajdult fájdalomában:

– Bizonyítékaim vannak arról, hogy Brezsnyev valamire készül ellenem!...

Leste, vajon az asszony elhiszi-e, amit mond, aztán siránkozóan folytatta:

– De miért vagyok a begyében?... Mert nem szakítottam meg a diplomáciai kapcsolatot Izraellel a hatnapos háború után?... Mert a varsói tagállamok közül én nyújtottam elsőként baráti kezét az NSZK-nak?... Mert visszahívtam a tornászlányunkat a moszkvai vb-ről, tiltakozásként a szovjet és a keletnémet zsűritagok ellen?...

Nicoleta válaszként nyújtózkodni kezdett a takaró alatt; az *Elvtársat* úgy kimerítették az utóbbi hetek eseményei, a kereskedelmi botrány a francia határon és a magyar kormány tiltakozó jegyzéke, hogy nemigen közeledett felesége ágyához.

– No gyere, vigasztaljalak meg! – mondta most sürgetően az asszony, szélesre tárva rettentő ölet a takaró alatt. – Mit félsz te attól az orosz medvétől, hiszen lőttél már nagyobbat is nála; másrészt pedig hálás lehet neked, amiért az oroszok szerepét vállalva leültetted a zsidókat az arabokkal a tárgyalóasztalhoz...

Hamudius megtáncoltatta rajta apró borzszemét, aztán igyekvően bemerült a kényelmes medencébe, mert nem ismerte a följazás módszerének legegyszerűbb fogáseit sem.

– Jó lenne, ha amerikai utunk előtt meglátogatnók Böske királynőt, sőt elmenénk Kínába is, mit szólsz? – ásította később Nicoleta. – Ezzel csak elbátortalanítanád az orosz medvét; de eredj addig is munkalátogatásokra, az mindig jót tesz neked: „Tapsi, tapsi tátának, piros csizma mámának!” – idézte, gyöngéd kényszeredetten megpaskolva a férfi hátát.

De nemcsak ő, Nicoleta is nyugtalan volt az aranykorszak első napjaiban, és a politikából féllábbal ideig-óráig kilépve, a gyermekei felé fordult: a másodszülető Irina, noha örökké kótyagos volt, s aranyserpenyőben mérte ki a Svájcból hozott kutyaeledelt az ölebeinek, a szabadon gondolkodó diákok egy csoportjához csapódott; miután a szekuritáé a szülők parancsára hét társát letartóztatta, többé nem tűrte, hogy családi nevéen szólítsák, hanem csakis *Kisasszonynak*. Valentinus, a legnagyobb, Oxfordban nevelkedett, nemigen fűlött a foga a marxizmushoz, inkább a tudományok érdekelték, és az Elvtárs és Nicoleta megrökönyödésére Hamudius egy régi ellenfelének a lányát vette feleségül, mire azonnal kitagadták. A legkisebbre, Főfire azonban büszke volt az uralkodópár, és amikor tizennégy évesen megerőszkolta egy osztálytársnőjét, az apa a maga már-már félszeg férfiasságáért érzett kárpótlást, az örökké sóváran kieléguetlen anya pedig a saját véret vélte csurdogálni a kis hős ereiben, és a koraérett Turi Danit ünnepelte benne. Dorgálás helyett Főfi egy év múlva megkapta első autóját, rá egy esztendőre első hajóját, s mire érettebb kamasz lett, már a *Black lebelt*, kedvenc italát védelve vidáman száguldozott és gázolgatott a főváros utcáin meg az országutakon... Most az történt, hogy egy este, amikor már a részeg célbalövöldözésben sem lelt örömet, visszatért a KB klubjába, és a vezérkari főnök feleségének a blúzában kezdett matatni. Az asszony védekezett, karmolt, apró öklét megpörgette a pimasz ifjú fején, de amikor már a melltartóját is letépte, a két méter magasnyi óriás férj szódavizet zúdított a támadóra, aztán megragadta a nyakától, és kitette az ajtón, mint a tóból előkecmergő kutyát. Mikor Nicoleta értesült a botrányról, ismét magához rendelte a tábornok kémfőnököt.

– Mondd, Pacsni Papa, hogyan fest az a zsványtanya, kik látogatják és mik történnek arra? – faggatta. – Ha egy napon megjelenek ott, úgy szétütök a sok léhűtő között, hogy egy életre megemlegetik!... Még ezt a szegény gyereket, Főfit is megrontják, mert amúgy is hajlamos mindenféle kópéságra, csínyre...

A kezét ölébe ejtve, mélyről sóhajtott:

– Behálóztam neki Didinát, a tornászlanynyt; már három aranyérme volt a kontyocskája alatt a kis aranyosnak, amikor ez a csirkefogó ágyba bújt velem; de azt hiszed, hálás az anyjának?... Egy ilyen kandúr sosem tud hálás lenni, sőt most is duzzogott: „Úgy tárta ki magát nekem a buta liba, mint aki igyekszik túl lenni egy kötelező tornaszámon!”... Hallottad? Most meg itt ez a botrány, azt sem tudom, hogyan simítsam el... Talán jó lenne, ha a vezérkari főnököt hadügyminiszterré neveznék ki, akkor őnagysága is befogná a száját... No, de beszélj arról a lepratelepről!...

És a kémfőnök elmondta, amit később, a szökése után meg is írt: a szórakozóhelyet hatalmas mezőgazdasági területek közé rejtették, a fővárostól félórányi autótúra; negyvenezer négyzetméteren terül el, és a versailles-i park másának tűnik szobrokkal ékesített ösvénylabirintusával, és a virágágyásokkal szemben elhelyezett kovácsoltvas padokkal; a területet mesterséges tavak, szökőkutak és szívet melengető lugasok fogják körül. A sövény és a díszfák közé építették be gondosan a mesevillákat, klubhelyiségeket. Egy moziteremben csak nyugati filmeket vetítenek, és itt alig észrevehetően mozgó, sötét ruhás pincérek előadás közben süteményt, fagyialtot, hűsítőket szolgálnak fel... A térség egy másik szögletében a tekepálya nyúlik el, hozzá tartozik a kávéház is, amelyet pálmákkal, délszaki növényekkel díszített üvegházban helyeztek el; még odébb, egy másik sövény mögött a fedett lőtér húzódik a bárral, falát kék színű bársony béleli – a Belügyminisztérium színe. A klub varázserejét azonban mégis a vendéglő adja, kis gyertyafényes különtermeivel és a glasszékesztyűs pincérekkel, akiknek a hajtókájukon vörös szegfű díszleg. Felváltva két zenekar is játszik az étteremben, és az étlapon a kaviár, a libamájpástétom és a szarvasgomba csak szerény fogásnak számít...

A botrány estéjén azért voltak vidám pillanatok is – mesélt tovább Pacsni Papa nevetve. – Az egyik különteremben például a belügyminiszter, akit a háta mögött mindenki csak Udvarnagnak nevez, néhány miniszterhelyettessel a *borkapitányt* játszotta. Minden résztvevőnek meg kellett innia egy pohár bort, miközben állva ezt a mondkát mondta: „Én vagyok a borkapitány, és három húzásra kiiszom ezt a poharat.” A második kortynál már azt kellett szavalnia, hogy ő a borkapitány, és három-három húzásra kiissza azt a poharat. Ha kihagyott valaki egy szót, vagy elfelejtette megduplázni a *bort*, a *poharat* vagy a *hármát*, kezdhette előlről. Ezt a játékot maga Udvarnagy honosította meg, amikor látogatást tett a magyar belügyminisztériumban, és a cél az volt, hogy minél jobban lerészegedjék a „versenyző”...

Elmondta a kémfőnök azt is, hogy miközben a *borkapitányok* dadogva és zajongva versenyeztek, az ország elnökhelyettese, Lóbab, aki az ÓRIÁSI MEDVE akciót irányította a jó múltkoriban, késével megkocogtatta a poharat, és csendet kért:

„Eltársak, nekem, aki a kulturális osztályt igazgattam, elmondták, hogy a papoknak és a rabbiknak minden reggel és este, és napközben is legalább egyszer imádkozniok kell Istenükhöz, bárki legyen is az. Mi azonban ateisták vagyunk, elvtársak, mi csak a román nép szeretett, nagyrabecsült fiában és lányában, Hamudius Elvtársban és Nicoleta Elvtársnőben hiszünk!”

Ezután Lóbab úgy rajzolta meg Hamudius, mint egy lovagot, aki a *Biblia* és a kereszt helyett Marx Tőkéjét és Nagy Stefan kardját hordozza, Nicoleta pedig a bölcsesség istennője; néhány nap múlva az imperializmus rablóbarlangjában kell küzdenünk – mondotta –, Washingtonban, ahol az *Eltársnak* a proletariátus első számú ellenségével kell mérkőznie!...

Mikor jó negyedóra múlva befejezte, tapsvihar tört ki a teremben, a boldog önkívület magasabb fokán pedig a *klubtagok* a „Hamudius és a nép!” jelszót kezdték talpra ugorva kiáltozni, ütemes taps közben. Egyik tábornok a zongorára borulva részegen sírt, a tüzéség és a rakétaegységek parancsnoka ugyanekkor egy hokedlin imbolyogva igyekezett megcsókolni az elnökne arcképét...

Mihelyt a kémfőnök rajzolgatni kezdte a *klubot*, Nicoleta arcán az érzelem különös játékát vette észre, ahogy a derűs kíváncsiságot a meglepődés és a fölháborodás kifejezése váltogatja; a szívmengető, rejtett lugasokról és a *versailles*-i park virágágyásairól hallván, fejét kissé oldalt billentve szinte elernyed, majd ismét talpra ugrott benne az éber figyelem; mihelyt azonban Pacsni Papa a borkapitányok versengéséhez ért, az asszony sárga szemének szikraözöne még őt is elárasztotta, de a képe felé áhítatosan ágaskodó rakétaegység-parancsnok végül megbékítette a hiú asszonyt, és csak annyit mondott, halkán sóhajtva:

– Fene a bőrét a sok csélcsep borisszának!... A mi hibánk, hogy jódoljukban már azt sem tudják, mit tegyenek, és a tetejébe a fiacskámat is megrontják a gazemberek!...

Hamudius tudta, hogy Nicoletának igaza van: zaklatottságára, szorongására, félelmére egyetlen gyógyír a munkalátogatás és a vadászat. Egy idő óta szokásává lett, hogy mielőtt megtekintette volna az üzemeket, gyárakat, szemlét tartott a város fölött, hogy az égből lássa azt is, ami a földön elrejtőzhetik.

– Az mi ott alant? – kérdezte kísérfőjétől, a megyei első titkártól, vagy a néptanácsi titkártól; míg a magasban keringett helikopterével, lefelé mutogatott, láthatóan ingerelték a házak előtti és közötti kis pázsitos-cserjés foltok, akár az elharapózott zöld erdőtüzek, mikor pedig alant billegett lábra szabott s mégis ítélen cipőjében, bakancsában, a magasba hunyorogva, az erkélyek felé bökdösött. – Ki engedte meg, hogy üvegfalakkal bekerítsék és lakásnak tekintsék a balkonokat is? Azonnal le kell bontatni a védőburkolatokat, és pénzbírsággal sújtani az ellenszegülőket, vagy errefelé nem hallottak a teraszos földművelésről? Paradicsomot, húsozspaprikát, sőt gombát is lehetne természetni azon a pár négyzetméteren, így ki-ki önellátó lehetne a zöldségben, ami nagy terhet venne le az ország válláról, és hozzájárulna az export növeléséhez...

De még a zárt erkélyeknél is inkább megbotránkoztatták azok, amelyeket a tömbházak lakói teleraktak limlommal, ahol gyermekkocsit, kerékpárt, szétszedett ágyat, feslett matracot, üres üvegeket, dobozokat, ládákat tartottak, hogy a sok holmi, kacat fölött mosott fehérnemű lengedezzek a kihúzott spárgán. Az *Elvtársat* annyira felingerelte ez a látvány, hogy ez egyik városban leváltotta és megbüntette a tűzoltó-parancsnokot.

– Az ott lent mi? – kérdezte ismét.

Aztán megparancsolta, hogy vágják ki a díszcserjéket, törpefenyőket, rózsabokrokat az épületek lábánál viruló parkocskákban, a füves részt annyi felé darabolják, ahány lakó van, és minden *kisgazdának* írják elő, miből mennyit kell termelnie, nehogy tüstént valamennyien hagyományt meg fokhagymát ültessenek olytán szokás szerint, ugyanakkor a munkakertekre vessenek ki adót; ahol nagyobb a tetőfelület, társuljanak össze a lakók, hordjanak földet a sima aszfaltra, szerezzenek be műtrágyát, gyomirtó szereket, és a nap melegével langyosítsák a vizet az öntözéshez...

Ha az elnök az épületek között járt a kíséretével, és ide-oda mutogatott, az újságírók buzgón jegyezték minden szavát, noha tudták, hogy a cenzúra minden eseményre csak egyetlen szabványsszöveget engedélyez. A tömbházak tetejére sehol sem hordtak földet, így is épp elég baj volt a beázásokkal, de a lombtalanított területeket mohón

kimérték, hogy legalább petrezselyem zöldjét s néhány kötésnyi hagymát termesszenek parányi kertjükben, ha már nem ülhetnek ki oda hűsölni, beszélgetni; de a *zöld-ségesekben* senki sem lelte örömét, sebtében kerítették el, ki szögesdróttal, ki rozsdás lemezdarabokkal, száraz ágakkal, vagy csupán néhány léccel. A szél papírt, szemetet, cigarettásdobozokat hordott a növények közé, a gyerekek leszakították és csalódottan elhajították a félig érett paradicsomot, kutyák bókásztak az ágyások között, és reggelre ürülékek sárgáltak az ösvényeken. A lakók éberren figyelni kezdték kertecskéiket a függönyök mögül, bosszút sejtettek és egymást gyanúsították; az asszonyok hajba kaptak, a férfiak hörögve emelték föl az öklüket a vélt ellenségére, a maréknyi fonnyadt zöldség miatt, amely eltikkadtan fonnyadozott a porréteg alatt, mert nem kaphatott az emeletekről vizet.

Egyik utóbbi munkalátogatására az *Eltárs* a feleségét is magával vitte, mert Nicoleta meg akart tekinteni egy prémállattenyésztő farmot Temesvár mellett; később az állatgondozók röhincselve mesélték, hogy a nagyasszony különös felfedezést tett a hódpatkányok előtt, és néhány kitenyésztett rozsdavörös példányt látva, örvendezőn tapsolni kezdett, és a férjét szólongatta: „Nyeki, Nyeki, nézd, rózsaszín nyulak! Ilyet sehol a világon nem lehet látni!” Hamudius azonban nem hallotta meg a hívást, mert épp a juhtenyésztésről osztogatta tanácsait, mikor pedig a telep igazgatója mosolyogva oda akart lépni az elnöknéhez, hogy a különböző mutációkról beszéljen, a mezőgazdasági miniszter megragadta, visszarántotta, és elsápadva a fülébe súgta:

„Ha nem fogod be a pofád, úgy seggbe rúglak, hogy repülsz!”

Később az elnöki pár nyitott kocsin városnézésre indult; minden aprólékosan meg volt szervezve, de egy mellékutcába bepillantva, az *Eltárs* sorbanállók tarka seregét pillantotta meg, s mikor az elsőtikár szégyenkezve megvallotta, hogy toalettpapírra várnak, hatalmasan felbőszült: De hiszen még az elkobzott bibliákat is bezúztam erre a célra, hogyan lehet mégis hiánycikk?! Szégyen és gyalázat! Mihelyt visszaérünk a rezidenciánkra, azonnal felhívom Trompát, a minisztert, és közlöm vele, hogy veheti a bagázsiját! – üvöltötte.

A repülőgépen hazafelé Hamudius fáradtság helyett kellemes zсібongást érzett az idegeiben meg a csontjaiban; már örült, hogy mégsem hívta fel a könnyűipari minisztert, hogy menessze, hiszen, ha megfontoljuk, az iskolásfüzet meg a könyv mégis fontosabb, és a papírfölösleget magas világgpiaci áron lehet értékesíteni; no és hol volt régen a maihoz hasonló selymes kínai toalettpapír? Még hallani sem hallottak ilyesmiről a falusiak! Ezt már szelíd félálomban gondolta az *Eltárs*, percnyi édes szendergés közben, s ahogy oldalról rásütött a nap az egyenletes motorzúgásban, még rá is mosolygott egy gyermekkori emlékére. Kéregfalván nem volt még összetakolt árnyékszék sem, lekuporodtak az udvar végében a trágyadomb tövébe, tavasztól őszig kellemesen cirógatta a feneküket a szellő, s míg elnéztek messzibbre, a *Hóhérok hídja* felé, ahol lókoponyák és nagy vesszőkosárszerű bordák virítottak mézsfhéren, guggolás közben meghittent szállt egymás felé a testvérek hangja; aztán fölegyenesedve letéptek egy-egy bordázott ernyőjű és mégis selymes keserűlapit, amely hidegen megcsiklandozta a farukat, láb-szárukat, és nem problémáztak... Érdekes, hogy Nicoletának is vannak hasonló élményei, s mikor megvallotta neki mindezt, ahelyett, hogy nevetett volna, nagyon komolyan bólogatott:

– Az igazság az, hogy elkényeztettük a népet, Nyeki! Mi még petróleumlámpa fényénél vacsoráztunk, és cérnával szeleteltük a puliszkát! Jó volna hát fölújítani néhány bölcs, ősi szokást! A toalettpapír árát pedig többszörösére kell emelni, hadd aldozzanak rá a finnyáskodók!

Hamudius, bóbiskolásából felrezenve elgondolkozott a drágításon.

- A hús és a kenyér ára sem maradhat a régi! - dünnyögte. - Intézkedem, hogy már holnap szólaljanak meg ismét a szirénák, és figyelmeztessék a nagypofájúakat, hogy jobb ma egy keserűlapi, mint holnap két atombomba a valagukba!...

Három hónap múlva e beszélgetés után, egy reggel az elnökné magához ölelte a férjét, megpörgette a nyelvét annak a fülében, és hízelgően kérdezte:

- Ki az, aki az *Elvtársnak* még az álmait is kitalálja, és mindig teljesíti?

Aztán választ sem várva megfogta Hamudius kezét, és húzta maga után a férfit az elnöki illemhely felé; lenyomta az aranyozott kilincset, elsőként ő maga lépett be a különböző virágpermetektől illatozó helyiségbe, ahol több telefonkészülék meg mikrofon is volt, és mindent ellenőrző tévékészülék, s ahol láthatatlan kezek gondoskodtak, hogy Hamudiusnak se ürités előtt, se utána ne legyen gondja magára, s a kisujját se kelljen mozdítania.

- Odanézz! - suttozta Nicoleta, a vert ezüstből készült faliállványra mutatva, amelynek rekeszeiben tenyérnyi levelek zöldelltek. - Kilencféle selymes-illatos keserűlapi-palántát hozattam Dél-Kínából, és íme, a Pártkertészet üvegházában a rózsabokrok között beérett az első termés; gondoskodtam róla, hogy az érett magokat majd tárolják!... Tudom, örülsz neki, hiszen titkolt vágyad volt ez már régóta, csak restellél beszélni róla!...

Hamudius arcát vörös pír lepte el, izgatott lett, még valami nyüsztítő hangot is hallatott, aztán erélyesen kiteszkolta Nicoletát a vécéből, s magára zárta az ajtót.

- Most hagyj magamra néhány percig! - szólt odabentről. - Ki akarom élvezni a helyzetet!...

